

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

CERVEN-PERKA.

U našem sokaku
Poznam jednu baku staricu ;
Ima curu plavu
Pomalo pigavu po licu.

Ako je pigava
Ni joj luda glava pri sebi ;
Sverne u 'pateku
Tu pozdrave seku što nebi ?

Kupi za cvancike
Funtu saradžike da piše ;
Funtu rumenila
Funtu dvi bilila ne više.

Natakne zercalo
Glavu skrivi malo da bogme ;
Po obrazu malat
Kakvo valja šarat započme.

Sva se zapurila
Kondaj vina pila prikora ;
Po sokaku hodi
To je sad u modi kod cura.

Koje vidi pita :
Tako ga mi svita ovoga ;
Jesili ti Perka
Baba-Janje kćerka za Boga ?

Jukich.

RECIMO KOJU. *)

Učeni filolog Fran Kurelac nsslovio je ovimi ričmi pred nekoliko godinah jednu svojih zanimivih knjigah. Pa jer i vrime i nužda zahtiva, nadajem i ja predmetu, o kom ću da progovorim, isti naslov. Recimo dakle i mi koju.

Bunjevačka i Šokačka Vila, beletrističan listak Bunjevačkih i Šokačkih Novinah, donosi nam na strani 147. ovogodišnjeg izhodjaja važno pitanje o školskih knjigah naših pučkih učionah, na koje se i štovano uredništvo mnenjem progovorit odlučilo; budi dakle i nam Baranjcem dozvoljeno malo mistanca u ovom listu, da očitujemo i mi mnenje svoje.

Istina da je zakon od g. 1868. izdan paragrafom 58-im svetinjom proglasio, da se svaki učenik pučke učione podučavati ima kroz dotična učitelja u svom materinskom jeziku.

Bilodano ovdle slidi, da učitelj ima i mora točno znati jezik one dice, koju mu roditelji i odhranitelji pošljaju u školu.

Nu obazremo li se na pučke učione u županiji baranjekoj, kažite nam vi nebesa, kažite vi vlade, vi ugarski zakoni: vrši li se u šokačkih učionah po Baranji vaš zahtjev, vaša naredba? Zviri u gori već nariču tu nepravdu, koja nam s vaša nehajstva krvavi znoj pravodne srdjbe udara na čelo! Izdajete vi pišete vi zakone, no oni su za nas Šokce u Baranji mrtvo puhalo, ubitačno slovo na papiru; izdajete vi naredbe, za nas ni radosti, ni utjehe!

Kažite nam tako vam Boga: koliko je po širokoj Baranji učiteljah Šokacah u šokačkih učionah? Koji bi jedino i samo kao takovi točno razumili, govorili, dici tumačili i pisali šokački? Koji bi obvolili Šokca i na nje-

govu neuku dičicu otčinski osvrtali i nju svojski svud svakad podučavali?

Poznam ja Baranju. Poznam joj učiteljska osobja i učione, poznam stanje tužno i kukavno u njoj i šokačkoga roda svoga.

U Budim Pešti su novine vladine za učitelje pučkih ugarskih učionah na svih kraljevine jezicah. Ove su šokačke i bunjevačke evo u Kalaci, — ruku mećem na srce, pa vas ozbiljno pozivam i pitam, o vi nehajni učitelji šokačkih učionah razasuti po Baranji! koliko vas piše u ove listove? Koliko vas drži ove listove? Koliko vas razumije šokački? a hrani vas guje u njedrih svojih krvavi znoj i nabijeni žulj radina Šokca seljaka!

Šokački vi učitelji! Pokojni ministar Eötvös dao vam u svoje vrime na volju birati i držati mukte učiteljske vladine novine; kažite mi pobogu: koliko vas iz Baranje odabralo list pisan na šokačkom jeziku? Niste li, osim dvojice što sam si jih dobro upamtio, svi listom prionuli za brojevi lista izlazećimi na magjarskom i nje-maćkom jeziku kraj svega toga što ste pečujski „Kalauz“ za banbadava dobivali na poklon. Pa vi da imate kanu naučiti šokački, usavršiti se u književnom jeziku, kao inventar ostaviti te na kraju godine u knjigu svezane novine učioni vašoj šokačkoj na uspomenu? vi da imate žudnju i odlučnu volju prosvilivati puk i podučavati dieu vaše občine? vi da četa svomu životu i svakdanjem hljebu za volju iz zahvalnosti prama puku, koj vas hrani i uzdržaje poprimiti njemu na uhvar a sebi na čast rič njegovih ustah i njegovih željah? — o braćo draga! to misliti, to utvrditi bilo bi od svakoga rodoljuba šokačkoga smušeno i ludo!

A pa zašto ste učitelji šokačkih školah vi tako lađnokrvni, da nereknem protivni, svemu što zaudara na slavensku na šokačku?

Jednom riči zato: što beznate šokačkoga jezika.

*) Sgodilo se volji našoj protivno, da je ovaj članak zaostao. Ured.

zkvh.org.rs

Što vam milinje njegovo nepotresa svimi živci tila.

Izprazni li se koja šokačka štacija učiteljska, vi konkurirate na nju premda nezzate šokački, zato su šokačke škole u pečuvskoj biskupiji, osobito u baranjskoj županiji izpod svake kritike u najkukavnijem stanju.

Dalje. Eötvösevi zakon o viro izpovistnih i obćinskih, ili kako g. G. B. tamo veli, ortačkih učionah toliku je smetnju i smutnju, toliku mržnju medju popovi i učitelji izazvao, da zakonoši samo Bog oprostiti može krivnju na sudnjem danu.

Šokci! braćo! Vrime je da se osvistite, da u svit pogledite; nebudite više surovi, neuki; nedajte se varat od nikoga! Birajte si notaruša, učitelja il drugoga službenika samo onda, ako bar dobro i jezgrovito govori vašim jezikom.

Nadalje što se u istom članku tiče izvištaja i urednikova mninja o prilagodbi k jeziku književnomu trojedne kraljevine, dodat mi je, da se posvema slažem s gosp. urednikom ovoga lista: te jedinomu sadanjemu jeziku, koi je slavonski, bosanski, bunjevački, šokački, hercegovački — pače crnogorski, srbski i dalmatinski prije neg hrvatski — na svaki način pridružiti imamo. Hvale je vridno od Hrvatah već to, što su se oni pod ilirizmom već g. 1835. prihvatili se u Gajevo kolo odrekli za ljubav čiste i zvučne štokavštine svoje uzke kajkavštine; te je hvale dostojno to isto i od onih vrlih naših Dalmatinah Čakavacah, koji su se — za ljubav slozi i jedinstvu jugoslavenskomu odbili od svoje čakavštine.

Medjutim taj jezik, kojim govorimo mi nit je ilirski, nit hrvatski, niti srbski, slovenski, bugarski — nego je to jedan jezik jugoslavenski, kojim besjedi devet južnih pokrajinah naših. Hrvati mu prenuvši se najprije izmed nas od spanka književna nadaše ime od svoje povisti; premda nas ni ta nikad uviriti neće da su Hrvati naselili Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu, Hercegovinu; a razpršili se po Bačkoj, Banatu i Baranji.

Ilirsko se dakle ime zaminilo hrvatskim i srbskim a vrime nije daleko, zaminit će treće ukupno i ova dva. Do gola dakle imena nije nam stalo; na sreću nam je čistoća jezika, razboritost, prosvjeta i blagostanje puka u obće i napose našeg.

Na ruku nam ide, višnjemu Bogu hvala! jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu, stečena ne blagodarjem velikašah ko magjarska, već krvavimi žuljevi jugoslavenskih narodah. Bog ju kripio!

Malo još vrimena bit će za Slavene juga i sveučilište tamo — pa se možemo svojim trudovi brojiti medju prosvićene narode ciloga svita. Samo složno i uztrajno, — borba će nam izpast sjajno!

Ovu zaporku častna urednika kao da su naši stari za izraz mislih od Nimacah i Magjarah uzajmljivali neke stvari, izpravljam jednostavno tim: da Slavjan u svom izražaju nikad nije bio takov siromah da se pod suncem teško bila našla stvar zamišljena, koju bi naši stari po magjarskom kalupu bili izricali. *)

Što više trećinu magjarskoga ričnika odbaci danas na slavensku koreniku; što više mnoge riči baštini Nimac od Slavjana; jer po Homeru i Herodotu stara slavensština jako se grli s grštinom.

Napokon. Kako da se prevadjaju pučke školske knjige? i koi je to knježevan jezik? pita g. G. B.

Vrlo je žalostno, kad se i spomenuti mora, da se

*) Ne riči već slova. Ured.

prevodit imadu školske knjige.

Svrnemo li okom na zagrebački gimnazij, u kom sam i ja nekoč četir godine sproveo, uzgredno budi rečeno: za ono nesretno švabomansko doba bečkog absolutizma, mi smo na doljnjoj i gornjoj gimnaziji, hvala Bogu! po naših vještih professorih imali većinom izvorna učevna djela. A ako su i bili prevodi, bili su ipak tako preradjeni, tako prema duhu čiste mladeži priugotovljeni, da ni vištak nebi bio primietio, da su to bili proizvodi skrojeni po tudjem kalupu.

A kako smo tamo s pučkimi školami? Neumorni zagrebački učitelji narodnjaci zasvjedočili su pozivom na izložbu učilah miseca kolovoza t. g. i onomad.

Tu daklem nije do golih prevodah. Izvornih povistih, slovnica, čitankah, računica i t. d. treba tu, pa nam se svraćati dotle, dok se bavimo latinicom, matici zagrebačkih strukovnjakah, — a ne poštanskim ljudem, koji ni neponjaju nužde naše.

Nu ako već nije druga, nego dila školska prevoditi, a ono je moje mninje, da se za te prevode neuzimlju ljudi Medju murci ni Baranjci, koji će više izkvariti neg iz praviti književni naš jezik, već da se taj posao poviri strukovnjakom školskim prvoga reda. A tih je naći dosta u trojednoj kraljevini. A mora ih imati i vlada pri svom ognjištu.

Kad može toliko ona trošiti na novine za narodne učitelje, može doista i na izvrstne prevode, kad već hoće da sustavno odgovaraju magjarskim i nimačkim spisom.

Prevodilci moraju izključivo biti sinovi trojedne kraljevine znajući izvrstno magjarski i nimački jezik. Takovih pako izvrstnih trilingvistah nevirujem da ima ugarska zemlja. Jer magjarski i nimački sinovi Ugarske, na koliko mi poznano, slabi su Bunjevci i Šokci.

Izkustvo me nukalo da sam izrekao ovo. Jer u pečuvskoj biskupiji prevadjala se pred nekoliko godinah jubileumska knjižica, i knjižica 7. gospinoh žalostih. Ej pa kako pogrešno, pa kako kukavno!

Pa i danas imamo evo ručnu knjižicu za providjenje bolesnikah; — kako je tu hrvatština ili ko što ovud vele ilirština nakazna, izopačena — čudo je plača vridno!

U najskrajnjoj hipotezi, kad već neima ina lika, kanim se mi društva sv. Stipana, već pribrojimo se mi društvu sv. Jerolima il jugoslavenskoj akademiji u Zagrebu, pa ja kriv, ako bude mane!

Kanižliću, Katančiću, Jaiću i ostalim fratrovom književnikom čast i poštenje, dika i hvala vična! — nu nje slideti danas u prevodih, bilo bi drva nositi u tudju šumu, bilo bi vodu ljevati u tudju riku — dočim sami umiremo od smrzavice, iznemažemo bez kruha od gladi. Svakom svoje.

Sa Šumbrega, na Duhove 1871.

... ž.

B a č k a dne 3-eg Studena. Školski zakon od god. 1868. Glava III. §. 15. naredjuje, da ono ako nebi, viroizpovjedna vlast posle tri polugodišaje Vladine opomene; dosta učinila §§ 11, 12, i 13, da ima Vlada pravo školu viroizpovidnu (confessional) zaključati, i zajedničku (communal) školu zavesti.

Po smislu ovog zakona opomenute su u našoj nadbiskupii Kalačkoj do jedno 29 školah.

Mimoivši to, da je ova zakonita opomena gdēgdē suvišna, nemogu da ne naspomenem, da je jedan povod opomene ove to, da neimamo školski knjigah.

Ako se mnoga druga tajati dadu, ovo se tajati ne da. — Ali tome nije viroizpovist uzrok, nego domaće okolnosti.¹⁾ Koje istom Blagorodnom G. skolškom Nazirateljju tako mogu biti poznate, kako i nama.

§. 58. veli da se svako dēte ima na svom materinom jeziku obučavati. Poznato jeste kako da od 206,230 rim. kath. nadbiskupie Kalačke skoro trećina jeste bunjevaca, šokaca, a za ove nitko u našoj kraljevini knjige ne sastavlja, jerbot učeni ljudi se slabo bave s našim jezikom. Prēvedenje skolški knjigah za viroizpovistne škole jeste po društvu sv. Stipana započeto, te tako teško naprēduje, da još nit ove godine nema izgled do novi knjigah doći, a knjige realni naukah ti Bože znaj! hoćel kadgod kod nas biti ili nikada?

Ove okolnosti su na našim Sastanku u Kalači dne 25, 26 Listopada, navedene, te po Nj. Excellentii našim brižljivim nadbiskupu jest ustmeno odobreno, da se imadu za porabu naši viroizpovistni školah izmirkati i prēporučiti zgodne knjige. I buduć da ovakih kod nas najti nije, tako moramose prihvatiti hrvatski spisateljja (auctor) kojih knjige jesu našeg duha rim. kath.

Idotle dakle, dokbise kod nas valjda ovaki, ili valjda još i bolji sastavilo, imamo za naše bunjevačko šokačke rim. kath. učione slēdeće knjige prēporučiti :

Katekizam. Početnicu, I. i II. čitanku staru buduć da po izgledu predstavite društvu sv. Stipana nove prēvode, još ove godine neće biti štampane. Katekizam po društvu sv. Stipana navistit pod naslovom : Katekizmus za Početnike i. t. d.

I sridnji katekizmus i. t. d. — u našim učionama nemoguse potrebovati.

Biblična dogodivština jeste dobra, i ostaje i za buduće.

Za realne nauke mogu se potrebovati u našim učionam : Računska Vježbanica (arithmetic) za seoske učione. U Budimu 1863. tiskom ugars. sveučilišta čena 23 n.

Ili „Računična Vježbanica“ — u Beču u c. k. nakladi skolški knjiga 1869 18 n.

Prirodoslovje (Physica) (po Karli Šubert) preveo jedan Domorodac. u Zagrebu tiskom Karle Albrecht 1864.

Ili „Pojavi u Zraku po Ivanu Perkovac. U Zagrebu tiskom Lindev. Gaj 1860.

Mali Ratar 40 n. mali Stočar 40 n. Mala Gospodarica 24 n. (oconomia) sastavio Franjo Klaić u Zagrebu 1865. troškom Laz Hartmann.

Zemaljski globus sa hrvatskim tekstom u Zagrebu knjižari F. Župana čena od 60 n. do 12 fr. 12 n.

A za pomoćne knjige učiteljem mogu služiti :

Hirska Slovnica po Fr. Volarić u Trstu čena 16 n.

Slovnica Hrvatska od Ant. Mazuranić u Zagrebu.

Prirodopis (naturalis) od F. X. M. Zippe u Beču čena 79 xr. conv.

Rukovodstvo za Početnicu od Fr. Klaić u Beču 20 nov. sr.

Tumač Perve Čitanke od Armina Korčić, u Zagrebu.

Zemljopis od Petra Zorčić, u Zagrebu.

Učitelj u školi I. II. III. Svezčić od Fr. Klaić, u Zagrebu.

Jezikoslovna Obuka od Fr. Klaić, u Zagreb. c. 20 n.

Poučnik u Vertlarstvu i pčelarstvu od Jos. Petraš, u Beču c. 35 n.

¹⁾ Koje najviše leže u našoj nebrigi. Ured.

²⁾ Ne nada je hvale vridna. Ured.

Moguse pak dobiti sve ove knjige u Zagrebu u knjigarni Lavoslava Hartmann, koji na svaki 10 komadah daje jedan komad brezplačno.

I u buduće neće štediti truda,¹⁾ da našim učiteljem upoznate učinim sve onake knjige, koje se u našim pučkim rim. kath. učionam potrebovati mogli budu, da tako nespada na nas krivica, te da ne damo do toga doći, da se učione naše bunjevačko šokačke, prēvedu u zvičničke (comunal). G. B.

GOSPODARSKE ŽIVINE.

(Produženje.)

Djubre još u avliam priko više godinah trune. Ko bi se još time bavio da ga na polje vuče? Ta triba i ganjenah na čemu bi se pegla divojačka ugrijala, kadje sad taki čudan svit, jio i odivo se kod kuće kako ti drago, mogu bunjevke razdrljane, umrljane čadjave, brašnave, i u komšiluk otići, al u nedilju divojka mora svu skrinju na se obisit, srića! ako koji jaram nije osušila. Ovaj svit nemari, ako tije srce goropadno, pamet neotesana, samo neka je na tebi svila zlatom pokrivena. Kakobi se slaven još time bavio, da paučinu iz štale izmete, neka je od-dušu, živine.

Svit je već na toliko uzrastao, da u nimačkoj franceskoj, Talianskoj i Englezkoj i najposlidnji poljodilac znade : da se po štali ne samo živina lipše izvija, već da se i pića zaštedjiva. 1869. godine tolikoje slame i sina rodilo, da se nitko nije mogo tužiti, al buduć su mnoge kiše nailazile, zato ridko su kadgod ljudi većma s pićom magadili nego zimom i prolićom 1870. godine, jel neimavši marva, ovce zaklona, više od pole uvik je piće u djubre otišlo. Što gazda na štalu i pogodne jasle potroši, to će mu se sve za nekoliko godinah povratiti, jel će manje piće potrošiti, a živine će lipše izgledat, znažnie, i skuplje postati.

Za ovce na tušta mista zidjaju ljudi naslone. Nije dvojiti, da su od evedrah koristnii, al tim se nikad nisam znao izmirit, što ne samo prosti, već i učeni poljodilci u tom naslonu stelju ostavljaju, tamo se tavan za tavanom zidja, od Slame i galebah, pa još i nečistih stvarih, koje iz utrobe ovacah iztiču, kad se janje, i do prolića tamo trunu. Nevirujem da bi se mogo naći uvižban gazda, kojibi smio ovaj običaj braniti; al svaki običaj tako se u žiće naše upie, da se dugo tritba umu s njime boriti, bio on ma kako kriv, dok se izkoreniti može. Valjda neima čistie živine na svitu od ovce, pa je silujemo da u djubretu, i pokvarenom zraku cilu zimu izvuče. Nevidjam zašto bi se ine štale morale čistiti, a ovčarnica do vrata ostaviti u djubretu. Mnogo su ljudi već mudrovali odkud se vlasac u jagance uvuče, pak ih i srdobrlja kolje? Što naravno ni ja neznam kazati, ipak tvrditi smijem : da po najviše oni jaganci postaju žrtvom koji se u takom gadu odhranjivaju. Čemu ja nemožem drugog razloga naći, već ga moram linosti upisati. Dosad toje mnenje gospodovalo : da čobani neimaju druga posla, već samo u zimu piću izvoziti, a priko ljeta od briga do briga se na štapu otezati. No taki ljudi neimaju pravog pojma o zvanii čobanskoj; košto je svaka na svitu s radom i trudom skopčana, nevidjam zašto bi Bog samo čobane, te obće dužnosti lišio? To dakle nije istina, već to je istina : da marljiv čovik toliko ima u svojem stadu posla, da mu se zimi i liti od jutra do kasna večera triba s ovcama za-

¹⁾ Samo da imate za koga. Ured.

bavljat, ko to nečini, to nije čoban već dembel, komeje grihova masti na taranu dati.

E dakle i ovčarnicu valja čistiti, izvitriti, a ovcama jistbinu van naslona davati.

Drugo je što prama živinah triba smatrati, pića. Bila živina ma kojeg pasma i vrsti ona želi, čistu i dobru piću, što je dakle trulo, ili plisnivo to netriba živinam predstavljat, jel toje sve otrovno, što za sobom vuče mnogovrstne bolesti. Kod gazde dakle mora vladat načelo : da nikad nedrži više živinah no štoje kadar pošteno izhraniti. Jel može lahko tako proći : da će jedna drugu pojesti. Stose više puta sgadja stakima gazdama koji nezimaju u račun koliko imadu piće i živinah, da vide, jel to sve u razmirju po izkustvu odljučenom, već praznim guvnom dečekaju zimu, u nadi : da snig neće rano rutaš pokriti, i da će ga prolićne sunce prije Josipa s lica zemlje odvijati. Al snig nepazi na njihovu neatost pa ji iznebuši, gledaj ih onda — kako ušeprtle.

Ljudi su naši držali da ona živina koja se sečkom ili prikрупom hrani nenapiduje u snagi. Ja o tom neću da se prepirem, već samo tvrdim : da je nastalo vrime razmatrat : kako bi ze sjeno moglo naknadit, kojeg danas sutra vrlo će malo ljudi kositi. Takodjer i na dalje razgledat, kako bi se što i misto zrna moglo upotribit? jel ovo idje svaki dan skuplje al i potribnie postaje, jel tereti su na svakog čovika ramena tako navalili : da se svaki gazda jedva kopelja, dakle bilo kako mu drago, koji gazda ne steče sebi sečkarnicu, da piću svakojaku izsiće, taj neće propiriti, jel će mu živine dvaput toliko potrošit, ipak neće pri snagi ostat ; Istina da bi se sluge i radinji manje na krevecih izležavali, al guvno o Josipu nebi se ožuljalo. A to su već stari držali : da se guvnu, hambaru, smočnici, i podrumu nikad nije slobodno izpraznit, već staro valja da se snovim skopča. Al u naši sadanji okolnosti ni sečka sama nas neće spasiti, već valja krumpira i ripe dobrim nasaditi, ove dvie stvari tako su blažene : daji svaka živina, radostno troši s tima dakle triba zrno naknadjat, i samo je prikрупom ako je moguće ko drugčie soljom posipat. Ako to ogrlio bude gazda — sigurno je da će mu živine boljma izgledat, a i u hambaru će za prodaju više ostat. Ako bi tko upito zašto te stvari nisu kod nas već po svuda uvedene, nikad drugo nebi znao odgovorit : već da je uzrok u linosti, linismo se mislit i razlagat, jel da to činimo davno bi se snjima oprijateljili. Nikad nisam čuo : da se tko pokajo ako je take stvari počeo upotribovat, al to sve nije lahko jel tim se umnožava rad pa onda manje vrimenta ostaje : da se od čoše do čoše potucamo, a u veče kartamo, srića ako misto kokuruza, nije novac zauzeo.

Ja sam već vidio mnogo gazdah koji su množe piće potrošili, pa prolićom svoju marvu, ili konje dizali. Od sata sam to uvižbo : da ga u običajnom dobu triba navlačit jel će drugčie svoj hod pomesti, zašto? o tom neka svoje glave razbijaju snovatelji strojski. I o čoviku to znam da se tako navikne na običajno vrime : da redušu strašno izgrdi, ako se što zakasnila, a kazo sam da je živina tilom u mnogih nama spodobna, neobhodno je dakle: da se živina u vrime hrani i poji, koji to nečini, taj će mnogo piće potrošit, ipak sbog živinah nijedna duša ga neće pohvalit. Al to nije tako lahko košto nikoji scine : jel radi toga triba svojim ručkom se više puta zakasnit, i od sna odkinut. A kaki pojam mi navadno o živini imamo to se nije čuditi ako sluga smisli : da ta živina

nije vridna, da on vrišćie ili kasnie svoj kruh potroši, ili sladki san prikinie, sbog toga živina više puta na prazni jaslih planduje. To znamo da nemož svaki čovik jednako svoje živine hraniti, al i to znamo, da svaki kočias ili sluga može prigledat, jel ona pića od svakog djubreta očisćena. Nijeli još i sad malo ljudi koji smatraju za strogu dužnost zrno pa još i plivu prorašetat. To gdi kojem neidje u glavu : da zemlja ni za živinski želudać nije stvorena.

(Slidi.)

Mazilo za čizme. Nastajući evo doba, gdi gospodaru treba nositi čizme, koje neće voda ni vlaga probijati, javljamo i opet ovo izvrstno mazilo : Na fantu svinjske masti dodaj pol funte riblje masti i pomišaj oboje; kupi za šesticu kaučuka i za toliko terpentinova ulja, pa srezavši kaučuk na sitne komadićke saspig ga u terpentinovalje, dok se raztopio. Pošto se kaučuk uljem raztopio, prilij sve skupa k onoj smešanoj masti.

Zutilica (genista, ginster) je grm svuda u naših šumah rastući, te je zbilja čudnovato, da na njem nije nikad gusjenicah niti druge gamadi opaziti. Da netreba drugo, nego samo nekoliko grančicah ovoga grma po bilini razsuti, koja je gusjenicami napadnuta, te će ju ostavit.

Gosp. List.

(Znameniti lik.) U južnoj Americi, naročito državi Ekuador iznašlo se nehotice, da nika trava, ili grm „Kundurango“ liči rak-ranu — (kad se koje udo jide) i šuljeve, čemu dosad nije bilo lika. Ta rastlina sad se raznosi po svoj sjevernoj Americi i to za skupe novce, slavljeni ličnici u Najorku, i Bostonu, ovu bilinu su pokušavali na raznovrstni svojih bolesnicah, pak se osvidočili : da je to jedini i pravi lik onih bolestih. Dobiva se taj lik u Najorku s opisom užića pod naslovom : „Firma Bliss Keen u komp. Laboratorium Nro.“ 69. Cedar Str. Ney Jork. Uzimat valja od lika jutrom i večerom po jednu kašičicu za 15-dana, posli za toliko dnevah pristat. Zatim opet za počat, i sve tako izminjivat, dok se bolest neizliči, bila ta spolašnja ili nutarnja. Indianac kojije već dugo vrime u nutarnjem raku trpio, nagonio je ženu da mu te biline simenje skuva i tako ga umori, buduće mu je trpiti dosadilo; al poklem je simenje već popadalo, to je kuru s biline svukla i kuvala — što Indianac piuć misto da je umro, jeste ozdravio i živ ostao.

Književni Oglas.

Pošto zbog nikih priprika „koje se privladati nisu mogle“ javljamo svima štovanim stiocima našima, da **Bunjevački i Šokački Kalendar**, za iduću 1872-gu godinu iz štampe izići nije mogao — i tako na misto ovoga, priporučujemo **Kalendar** za god 1872-gu koji društvo svet. Jeronima u Zagrebu izdaje i koji mi u naručbini držimo.

Cina je ovome kalendaru 30 novč. No društvo poklonilo nam je knjižarske postotke, tako da možemo našim Bunjevceim prodavati komad po 25 novč.

U Subotici na Svi-Sveti 1871.

**Ambrozijo Boza Sarčević i
Božidar Vujić.**